

УДК 378.046.4:373.3.011.3-051

DOI: 10.31499/2706-6258.1(15).2026.359640

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ: РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАКТИКООРІЄНТОВАНОГО КУРСУ «СОЦІАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ»

Олена Гончарова, доктор філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки», старший викладач кафедри дошкільної і початкової освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської області Одеської обласної ради».

ORCID: 0000-0003-4584-1471

E-mail: gelenka83@gmail.com

У статті висвітлено специфіку підготовки вчителів початкових класів до формування соціальної компетентності учнів у системі післядипломної педагогічної освіти. Обґрунтовано доцільність використання практикоорієнтованих форм професійного розвитку педагогів на засадах андрагогічного та компетентнісного підходів. Представлено досвід реалізації курсу підвищення кваліфікації «Соціальна взаємодія», який орієнтований на формування готовності вчителів початкових класів до організації соціальної взаємодії учнів.

Ключові слова: післядипломна педагогічна освіта; підготовка вчителів початкових класів; соціальна компетентність; соціальна взаємодія; практикоорієнтоване навчання; інтерактивні методи навчання; андрагогічний підхід; підвищення кваліфікації педагогів.

PROFESSIONAL PREPARATION OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR DEVELOPING STUDENTS' SOCIAL COMPETENCE: IMPLEMENTATION OF THE PRACTICE- ORIENTED COURSE "SOCIAL INTERACTION"

Olena Honcharova, PhD in Education (Field 011 "Educational, Pedagogical Sciences"), Senior Lecturer at the Department of Preschool and Primary Education, Municipal Institution of Higher Education "Odesa Academy of Continuing Education of Odesa Regional Council".

ORCID: 0000-0003-4584-1471

E-mail: gelenka83@gmail.com

The paper examines the specifics of preparing primary school teachers to foster students' social competence within the system of postgraduate pedagogical education. This study is motivated by the need to improve teachers' readiness to organize socially oriented interaction among pupils and to create an educational environment that supports cooperation and constructive communication in the primary school classroom.

The study highlights the effectiveness of practice-oriented approaches in teachers' professional development grounded in andragogical and competence-based principles. These approaches emphasize the role of teachers' professional experience, active participation in learning activities, and reflection as important conditions for effective professional growth. Within this framework, teacher training is interpreted considered both as acquiring new knowledge and as developing practical skills necessary for organizing social interaction among students.

The study presents the experience of implementing the in-service training course "Social Interaction", aimed at developing primary school teachers' readiness to organize students' social interaction. The course focuses on strengthening teachers' ability to apply interactive teaching methods and practice-

oriented learning activities in order to foster students' social competence and support positive interaction in the educational process.

Keywords: postgraduate pedagogical education; primary school teacher training; social competence; social interaction; practice-oriented learning; interactive teaching methods; andragogical approach; teachers' professional development.

Сучасний етап розвитку початкової освіти характеризується посиленням уваги до соціального виміру навчання, що передбачає формування в учнів здатності до співпраці, ефективної комунікації, відповідальної поведінки та конструктивного розв'язання міжособистісних ситуацій. Соціальна компетентність молодших школярів розглядається як інтегративний результат освітнього процесу, який формується насамперед у діяльності та взаємодії. Відтак, якість її розвитку безпосередньо залежить від готовності вчителя організовувати соціально спрямовану комунікацію та використовувати інтерактивні форми навчання.

Разом із тим практика післядипломної педагогічної освіти засвідчує суперечність між зростанням вимог до соціально-педагогічної діяльності вчителя та переважанням інформаційно-лекційних моделей підвищення професійної кваліфікації педагогів, які забезпечують переважно трансляцію знань, і не формує практичних умінь організації взаємодії.

Навчання дорослих і професійний розвиток педагогів активно висвітлені у дослідженнях вітчизняних і закордонних науковців.

У міжнародному науковому дискурсі навчання дорослих інтерпретується як діяльнісний і рефлексивний процес. Дослідник М. Ноулз обґрунтував концепцію самоспрямованого навчання дорослих [3]; науковець Д. Колб розкрив значення досвідного навчання як циклу «дія - рефлексія - узагальнення - застосування» [4]; дослідження Д. Шона доводять роль рефлексивної практики у професійному становленні фахівця [7].

Окремої уваги, на нашу думку, заслуговують наукові розвідки вітчизняних науковців щодо проблем навчання дорослих і професійного розвитку педагогів. Так, теоретичні засади андрагогіки, принципи суб'єктності, досвідності й практичної спрямованості освіти дорослих обґрунтовано Л. Серих, В. Чуркіною, Г. Вороніною [1]. Методичні можливості інтерактивних форм: дискусій, кейс-аналізу, ролівого моделювання, тренінгових і цифрових форматів взаємодії – розкрито в працях науковиці А. Боярської-Хоменко [2].

Значення проєктних, комунікативних і фасилітаційних технологій у формальній і неформальній освіті дорослих доведено М. Вовк, Н. Філіпчук, Ю. Грищенко, С. Соломахою, Л. Султановою [6].

Узагальнення наукових джерел засвідчує, що інтерактивні технології виступають ефективним засобом професійного розвитку дорослих, зокрема педагогів. Водночас, більшість досліджень стосується окремих методів або загальних підходів, тоді як питання цілісного проєктування системи підготовки вчителів початкових класів до формування соціальної компетентності учнів із використанням інтерактивних технологій залишається недостатньо розробленим.

З огляду на зазначене, метою статті є аналіз особливостей підготовки педагогів початкової школи щодо розвитку соціальної компетентності учнів та представлення досвіду реалізації практикоорієнтованого курсу підвищення кваліфікації у системі післядипломної педагогічної освіти.

Підготовка вчителів початкових класів до формування соціальної компетентності учнів у системі післядипломної освіти потребує використання практикоорієнтованих форм професійного навчання педагогів. У цьому контексті особливого значення набуває курс підвищення кваліфікації «Соціальна взаємодія в

освітньому процесі початкової школи: інструменти, рішення, практика», який реалізується на базі КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської області Одеської обласної ради».

Авторський курс розглядається не як окремий освітній продукт, а як цілісна інтерактивна технологія професійної підготовки педагогів у системі післядипломної освіти [5]. Саме тому предметом подальшого аналізу є не опис змісту програми, а обґрунтування педагогічних механізмів, організаційних рішень та дидактичних інструментів із забезпечення готовності педагогів початкової школи до формування соціальної компетентності учнів. Такий підхід зумовлений сучасним розумінням післядипломної педагогічної освіти як простору професійного розвитку дорослих, у якому визначальною є не передача теоретичних знань, а створення умов для набуття досвіду діяльності, рефлексії та трансформації власної практики [5].

Початковий етап реалізації курсу підготовки вчителів, спрямованого на розвиток соціальної компетентності молодших школярів, виконує функції концептуально-орієнтаційного модуля, спрямованого на формування в слухачів цілісного уявлення про соціальну компетентність молодших школярів та роль учителя в її формуванні. Необхідність такого модуля зумовлена тим, що використання інтерактивних методів і технологічних інструментів є малоефективним за відсутності усвідомленої професійної позиції та розуміння педагогічних завдань.

У межах модуля «Початкова школа як простір соціалізації: теорія і практика» соціальна компетентність розглядається як інтегративний результат освітнього процесу, що поєднує комунікативні, кооперативні, емоційно-регулятивні та поведінкові складники, формування яких відбувається безпосередньо в діяльності учнів. Такий підхід зміщує акцент із викладання теоретичних положень на організацію щоденної навчальної взаємодії як основного середовища соціалізації дитини. Відповідно, професійна діяльність учителя інтерпретується як цілеспрямоване проєктування педагогічних умов, що стимулюють співпрацю, відповідальність і взаємодію в учнівському колективі.

Змістове наповнення першого модуля охоплює систематизацію наукових уявлень про соціальну компетентність, аналіз вікових особливостей соціального розвитку молодших школярів, визначення можливостей освітнього середовища для формування досвіду співпраці. Водночас теоретичний матеріал подається не як завершена сукупність положень, а як проблемне поле для професійного осмислення, що стимулює співвіднесення наукових ідей із власною педагогічною практикою слухачів.

Ключовим акцентом цього модуля є інтерпретація кооперативного навчання як базового механізму формування соціальної компетентності молодших школярів. Воно розглядається як структурована система організації спільної діяльності, що забезпечує позитивну взаємозалежність учасників, індивідуальну відповідальність і рефлексію результатів. Така концептуалізація дозволяє педагогам перейти від інтуїтивного використання групових форм роботи до їх свідомого дидактичного проєктування.

Операційна реалізація першого модуля здійснюється на засадах діяльнісно-рефлексивної моделі навчання дорослих, відповідно до якої засвоєння нових способів професійної дії відбувається через аналіз власного досвіду, колективне конструювання рішень і подальше осмислення результатів. Такий підхід забезпечує не лише розширення знань, а й трансформацію педагогічних установок, що є передумовою реальних змін у практиці.

Практичний компонент модуля «Початкова школа як простір соціалізації: теорія і практика» розпочинається з діагностичних завдань, спрямованих на актуалізацію наявного досвіду слухачів та визначення труднощів організації взаємодії учнів.

Залучення до рефлексії дозволяє педагогам усвідомити обмеження традиційних форм роботи, сформувати внутрішню потребу в опануванні нових технологічних рішень.

Наступний етап передбачає конструювання конкретних способів організації кооперативної діяльності. У межах групової роботи слухачі проєктують фрагменти уроків, проєктують алгоритми взаємодії учнів, механізми підтримки активності кожного учня. Особливістю запропонованої технології є використання малих груп як форми організації навчання. Групова робота виконує функцію педагогічного моделювання: вчителі початкових класів проживають досвід кооперації, що дозволяє їм не лише інтелектуально зрозуміти, а й емоційно відчувати механізми взаємозалежності, відповідальності та спільного досягнення результату. Такий досвід є принципово важливим для подальшого перенесення технологій у роботу з учнями. Важливу роль у реалізації моделі відіграє рефлексія, що передбачає осмислення отриманого досвіду та визначення можливостей його застосування у професійній практиці. Рефлексивні обговорення сприяють усвідомленню педагогами власних професійних дій і їх впливу на розвиток учнів.

Оціночно-рефлексивний компонент першого модуля, як і усіх модулів курсу, реалізується через поєднання тестових завдань, самооцінювання та групового обговорення результатів. У межах курсу оцінювання виконує формувальну функцію і спрямоване на усвідомлення досягнутого прогресу, виявлення труднощів і корекцію професійних дій.

Після концептуалізації феномену соціальної компетентності та усвідомлення значущості інтерактивних технологій навчання наступним кроком є формування операційного складника професійної готовності педагогів до забезпечення розвитку соціальної компетентності молодших школярів. Другий модуль програми «Соціальна взаємодія в освітньому процесі початкової школи: інструменти, рішення, практика» спрямований на формування комунікативно-емпатійної компетентності педагогів як базового інструменту організації партнерської взаємодії в освітньому середовищі.

Методологічною основою модуля «Ефективна комунікація в освітньому середовищі» виступають ідеї соціального конструктивізму та діяльнісного підходу, відповідно до яких навчання розглядається як процес спільного конструювання знань. Саме характер організації взаємодії в освітньому середовищі значною мірою визначає рівень активності учнів, їх готовність до співпраці та включення у навчальну діяльність. Відтак професійна діяльність учителя спрямовується на створення умов, у яких учні безпосередньо взаємодіють, обмінюються думками, домовляються та приймають спільні рішення.

Зміст другого модуля орієнтовано на опанування слухачами технологій педагогічної комунікації, розвитку навичок активного слухання, емпатійного реагування, конструктивного зворотного зв'язку та організації міжособистісної взаємодії. У теоретичному блоці висвітлюються основні принципи партнерської взаємодії, психологічні механізми співпраці та формування довіри між учителем і учнями. Особлива увага приділяється емпатії як професійній якості, що забезпечує здатність педагога враховувати емоційні стани учнів і відповідно коригувати власні дії.

Водночас визначальною характеристикою цього модуля є діяльнісна спрямованість навчання. Комунікативні вміння формуються не через репродукцію правил, а шляхом виконання практичних завдань, що моделюють реальні педагогічні ситуації. Слухачі проєктують комунікативні мікропрактики, аналізують ефективність різних стилів взаємодії, відпрацьовують техніки підтримувального спілкування. Принцип «навчання через проживання досвіду» реалізується через організацію фасилітованих дискусій, роботу в малих групах, взаємоаналіз комунікативних стратегій. Перебуваючи в ролі учасників партнерської взаємодії, вчителі початкових

класів отримують можливість усвідомити її психологічні ефекти, що сприяє глибшому засвоєнню відповідних способів діяльності.

Таким чином, другий модуль «Ефективна комунікація в освітньому середовищі» виконує інструментальну функцію в структурі курсу: він забезпечує формування комунікативно-операційних умінь, без яких організація соціально спрямованого освітнього процесу є неможливою, і створює підґрунтя для подальшого опрацювання глибинних емоційно-ціннісних механізмів поведінки.

Подальше розгортання курсу пов'язане з переходом від формування зовнішніх комунікативних умінь до опрацювання внутрішніх психологічних передумов соціальної взаємодії. Третій модуль «Цінності й емоції в дії: розвиток соціальних компетентностей молодших школярів» спрямований на розвиток емоційно-ціннісного та регулятивного складників підготовки вчителів до формування соціальних умінь і навичок молодших школярів, що забезпечують стабільність і гуманістичну спрямованість педагогічної поведінки.

Теоретичною основою цього етапу є уявлення про афективну природу соціальної поведінки. Здатність учнів до співпраці, прийняття інших, відповідальності та конструктивного розв'язання конфліктів значною мірою визначається рівнем емоційної зрілості та сформованими ціннісними орієнтаціями. Відповідно, учитель, який організовує процес соціального навчання, має володіти не лише методиками взаємодії, а й розумінням психологічних механізмів емоційної регуляції та групової динаміки.

Зміст третього модуля охоплює питання розвитку емоційної компетентності молодших школярів, формування ціннісних установок, профілактики конфліктів, створення безпечного освітнього середовища. Теоретичні положення доповнюються аналізом особливостей емоційного розвитку молодших школярів, ролі педагогічної підтримки у формуванні почуття приналежності до колективу.

Діяльнісна реалізація модуля «Цінності й емоції в дії: розвиток соціальних компетентностей молодших школярів» передбачає використання ситуаційно-аналітичних і рефлексивних методів. Слухачі працюють із кейсами, що відображають типові проблеми міжособистісної взаємодії у класі, аналізують можливі причини поведінки дітей та проєктують педагогічні стратегії підтримки й медіації. Паралельно впроваджуються мікропрактики розвитку емпатії та саморегуляції, спрямовані на формування здатності керувати власними емоційними реакціями та демонструвати зразки конструктивної поведінки.

Важливо, що навчання на цьому етапі набуває особистісно-орієнтованого характеру: педагоги працюють не лише з професійними інструментами, а й із власними установками та стилем взаємодії. Така інтеграція когнітивного й особистісного рівнів забезпечує глибину професійних змін і підвищує ймовірність їх стійкого закріплення в практиці.

Наступний етап реалізації інтерактивної технології характеризується переходом від поетапного формування окремих складників професійної готовності вчителів початкових класів до формування соціальної готовності учнів до їх інтеграції в цілісну систему практичних дій. Якщо попередні модулі забезпечували концептуалізацію феномену соціальної компетентності, розвиток комунікативних умінь та емоційно-ціннісних механізмів педагогічної поведінки, то четвертий модуль курсу «Модельовання соціальних ситуацій: рольові ігри, симуляції, кейс-метод» спрямований на їх комплексне застосування у змодельованих ситуаціях, що відображають реалії педагогічної діяльності.

Методологічною основою цього модуля є положення діяльнісного підходу та контекстного навчання, відповідно до яких формування професійної компетентності

відбувається в процесі розв'язання ситуацій, що відтворюють типові завдання майбутньої діяльності. За таких умов навчання набуває характеру моделювання професійної реальності, а інтерактивні методи виступають засобом відпрацювання цілісних способів педагогічної дії.

Дидактичним ядром четвертого модуля курсу є ситуаційно-моделювальні технології – рольові та симуляційні ігри, кейс-метод, аналіз конфліктних ситуацій, які забезпечують включення вчителів початкових класів у процес прийняття педагогічних рішень. Їх використання орієнтоване на формування здатності прогнозувати розвиток міжособистісної взаємодії, визначити причини труднощів, добирати адекватні стратегії поведінки та оцінювати можливі наслідки власних дій.

Теоретичне підґрунтя модуля «Моделювання соціальних ситуацій: рольові ігри, симуляції, кейс-метод» пов'язане з осмисленням педагогічного потенціалу рольового моделювання та кейс-аналізу як засобів розвитку аналітичного мислення й професійної рефлексії. Водночас визначальною є діяльнісна складова: слухачі не лише аналізують запропоновані ситуації, а й самостійно конструюють сценарії рольових взаємодій і навчальні кейси, спираючись на власний досвід. Такий підхід переводить їх із позиції спостерігачів у позицію розробників педагогічних рішень.

З педагогічної точки зору ситуаційне моделювання виконує інтеграційну функцію. У межах однієї навчальної активності поєднуються комунікативні, емоційно-регулятивні та аналітичні вміння, сформовані на попередніх етапах. Педагоги мають одночасно організовувати взаємодію, враховувати емоційні стани учасників, здійснювати рефлексію перебігу подій і коригувати власні дії. Саме така багатовимірність відповідає реальним умовам педагогічної діяльності. Крім того, використання безпечного освітнього середовища дозволяє педагогам експериментувати з різними стратегіями поведінки без ризику для реальних учнів. Це створює простір для професійних проб, помилок і їх усвідомлення, що є необхідною умовою стійкого формування компетентності.

Завершення формування індивідуального рівня професійного становлення педагогів початкової школи в контексті розвитку соціальної компетентності учнів пов'язане з розвитком рефлексивних і оціночно-аналітичних умінь, що забезпечують усвідомленість та стійкість професійних змін. У межах курсу цю функцію виконує п'ятий модуль «Рефлексія, самооцінка і фідбек як складники соціального навчання», спрямований на формування культури самоаналізу, самооцінювання й конструктивного зворотного зв'язку.

Необхідність такого етапу зумовлена тим, що навіть ефективно опановані методики й інструменти не гарантують їх систематичного використання без здатності педагога критично осмислювати власну діяльність. Саме рефлексія забезпечує перехід від ситуативних змін до стійкої професійної позиції, перетворюючи окремі педагогічні дії на усвідомлену стратегію.

Зміст п'ятого модуля орієнтований на опанування теоретичних засад рефлексії, формувального оцінювання та фідбеку як інструментів професійного розвитку. Теоретичні положення конкретизуються через аналіз ролі самооцінювання у професійній діяльності вчителя початкових класів, принципів підтримувального зворотного зв'язку, типових помилок оцінювальної комунікації.

Практична реалізація має метакогнітивний характер: слухачі проєктують інструменти рефлексії для уроків, розробляють алгоритми надання фідбеку, аналізують власні педагогічні рішення та результати їх застосування. У такий спосіб оцінювання інтегрується в процес навчання як механізм постійного вдосконалення діяльності, а не лише як контроль її результатів.

Особливістю модуля «Рефлексія, самооцінка і фідбек як складники соціального навчання» є включення взаємооцінювання та групового обговорення, що формує культуру професійного діалогу й підтримки. Педагоги навчаються не лише аналізувати власні дії, а й надавати конструктивні рекомендації колегам, що сприяє становленню спільноти практиків і підвищує ефективність колективного навчання.

З позицій технологічного підходу п'ятий модуль виконує стабілізаційну функцію. Він забезпечує закріплення набутих умінь, інтеграцію їх у систему професійних переконань і формування готовності до безперервного саморозвитку. Саме рефлексивно-оцінювальний супровід створює умови для довготривалого ефекту інтерактивної технології та її реального впливу на педагогічну практику.

Завершальний шостий модуль курсу «Педагогічна співпраця як інструмент формування соціальних навичок учнів» репрезентує перехід від індивідуального рівня професійного розвитку до системного, що охоплює колективні форми організації педагогічної діяльності. Такий перехід є методологічно обґрунтованим, оскільки формування соціальної компетентності молодших школярів у сучасній школі не може розглядатися як результат діяльності лише одного педагога. Соціально розвивальне освітнє середовище створюється за умов узгодженості педагогічних підходів, єдності ціннісних орієнтирів колективу та спільної відповідальності за освітні результати. Відповідно, професійна готовність учителя початкових класів набуває ознак колективної компетентності, що передбачає здатність до партнерства, взаємонавчання й командного прийняття рішень.

Зміст шостого модуля орієнтований на опанування слухачами технологій колективного планування та аналізу педагогічної діяльності, зокрема моделювання соціоорієнтованого уроку, спільного проєктування освітніх ситуацій, взаємовідвідування занять, інтерв'ї та використання підходу Lesson Study. Теоретичні положення конкретизуються через осмислення соціоорієнтованого уроку як інтегрованої дидактичної моделі, у межах якої предметні та соціальні цілі реалізуються одночасно, а також через аналіз потенціалу професійних спільнот як ресурсу підвищення якості освіти.

На діяльнісному рівні слухачі залучаються до конструкторської роботи: у малих групах вони розробляють фрагменти соціоорієнтованих уроків, визначають очікувані соціальні результати, планують форми взаємодії учнів та механізми педагогічної підтримки. Паралельно відпрацьовуються моделі командної співпраці – колективне обговорення задуму, розподіл функцій, взаємооцінювання та корекція рішень.

З технологічної точки зору цей модуль виконує інтегративно-системну функцію. У процесі спільної діяльності поєднуються всі раніше сформовані складники готовності: комунікативні уміння забезпечують ефективну взаємодію в команді, емоційно-ціннісні – підтримують атмосферу довіри, діяльнісні – дозволяють конструювати педагогічні рішення, рефлексивні – сприяють їх критичному аналізу. У такий спосіб відбувається синтез індивідуальних досягнень у колективну професійну практику.

Шостий модуль курсу «Педагогічна співпраця як інструмент формування соціальних навичок учнів» забезпечує стійкість професійних змін і можливість їх масштабування в межах закладу освіти.

Таким чином, розроблений курс постає не лише як засіб підвищення кваліфікації окремого вчителя, а як модель організації колективного професійного розвитку, спрямованого на системне формування соціальної компетентності учнів початкової школи.

Відтак, розвиток фахової готовності вчителів початкових класів до забезпечення соціальної компетентності учнів у системі післядипломної педагогічної освіти потребує

використання практикоорієнтованих форм професійного навчання, що поєднують теоретичне осмислення проблеми з набуттям педагогами досвіду організації соціальної взаємодії учнів.

Практикоорієнтований курс підвищення кваліфікації «Соціальна взаємодія в освітньому процесі початкової школи: інструменти, рішення, практика» може розглядатися як форма реалізації інтерактивної технології підготовки педагогів у системі післядипломної освіти. Його зміст і організація створюють умови для професійного осмислення педагогами механізмів організації соціально спрямованої взаємодії учнів та використання відповідних методів у практиці початкової школи.

Перспективи подальших наукових розвідок пов'язані з дослідженням результативності використання практикоорієнтованих курсів у професійному розвитку вчителів початкових класів та вдосконаленням змісту і форм професійного розвитку педагогів у цьому напрямі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрагогіка. Методика і практика. Як навчати вчителів: навчально-методичний посібник / Л. В. Серих, В. Г. Чуркіна, Г. Л. Вороніна. Суми: НВВ КЗСОППО. 2023. 92 с.
2. Боярська-Хоменко А. В. Інтерактивні методи навчання дорослих / А. В. Боярська-Хоменко // *Вісник Глухівського національного університету імені Олександра Довженка. Сер. : Педагогічні науки : зб. наук. пр. / Глухів. нац. пед. ун-т ім. Олександра Довженка.* Глухів, 2019. Вип. 3 (41). С. 97–105. DOI: 10.31376/2410-0897-2019-3-41-97-105.
3. Knowles M. S. *The modern practice of adult education: from pedagogy to andragogy.* Revised and updated. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall Regents. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/8948/296248bbf58415cbd21b36a3e4b37b9c08b1.pdf> (дата звернення: 16.01.2026).
4. Kolb D. A. *Experiential learning: experience as the source of learning and development.* Englewood Cliffs, NJ:Prentice-Hall, 1984. 256 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/235701029_Experiential_Learning_Experience_As_The_Source_Of_Learning_And_Development (дата звернення: 04.02.2026).
5. Mamchych, O., Kolbina, L., Honcharova, O., Mochan, T., Zenchenko, T., & Yakymenko, P. Digital interactive technologies in the aspect of primary school teacher training. *Revista Conrado*, 21(105), 2025. e4413. URL: http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/12977/1/DIGITAL_INTERACTIVE_TECHNOLOGIES.pdf (дата звернення: 21.01.2026).
6. Навчання дорослих в умовах формальної і неформальної освіти: теорія і практика: монографія / М. П. Вовк, Л. Ю. Султанова, Н. О. Філіпчук, С. О. Соломаха, Ю. В. Грищенко. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 502 с.
7. Schön D. A. *The reflective practitioner: how professionals think in action.* New York : Basic Books, 1983. 374 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/235701029_Experiential_Learning_Experience_As_The_Source_Of_Learning_And_Development (дата звернення: 04.02.2026).

REFERENCES

1. Serykh, L. V., Churkina, V. H., & Voronina, H. L. (2023). *Andragohika. Metodyka i praktyka. Yak navchaty vchyteliv.* Sumy: NVV KZSOIPPO. 92 p. [in Ukrainian].
2. Boiarska-Khomenko, A. V. (2019). *Interaktyvni metody navchannia doroslykh. Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka. Serii: Pedagogichni nauky*, 3(41). P. 97–105. URL: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2019-3-41-97-105> [in Ukrainian].
3. Knowles, M. S. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy* (Rev. ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall Regents. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/8948/296248bbf58415cbd21b36a3e4b37b9c08b1.pdf> [in English].
4. Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development.* Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall. URL: https://www.researchgate.net/publication/235701029_Experiential_Learning_Experience_As_The_Source_Of_Learning_And_Development
5. Mamchych, O., Kolbina, L., Honcharova, O., Mochan, T., Zenchenko, T., & Yakymenko, P. (2025). Digital interactive technologies in the aspect of primary school teacher training. *Revista Conrado*, 21(105), e4413. URL: http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/12977/1/DIGITAL_INTERACTIVE_TECHNOLOGIES.pdf[in English].
6. Vovk, M. P., Sultanova, L. Yu., Filipchuk, N. O., Solomakha, S. O., & Hryshchenko, Yu. V. (2020). *Navchannia doroslykh v umovakh formalnoi i neformalnoi osvity: teoriia i praktyka.* Kropyvnytskyi: Imeks-LTD. [in Ukrainian]

Schön, D. A. (1983). The reflective practitioner: How professionals think in action. *New York, NY: Basic Books*. URL: https://www.researchgate.net/publication/235701029_Experiential_Learning_Experience_As_The_Source_Of_Learning_And_Development [in English].

Стаття надійшла до редакції 02.03.2026 р.

Прийнята до друку 24.03.2026 р.

Опубліковано 02.04.2026 р.